

УДК 372.881

О.Б. Ярова,
кандидат педагогічних наук, доцент
(Бердянський державний педагогічний університет)

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті проаналізовано основні етапи процесу формування конструктивно-планувальних умінь студентів-філологів під час практичних і лабораторних занять та можливість використання в цьому процесі інформаційних технологій. Розглянуто можливості програм "Kidspiration" та "Inspiration" для планування уроків англійської мови, організації навчального матеріалу та розвитку творчих здібностей учнів.

Нові підходи до вирішення проблеми викладання іноземних мов, безумовно, висувають нові вимоги і до підготовки вчителя, його кваліфікаційної характеристики [1]. Важливою складовою кваліфікаційної характеристики виступає методичний компонент, який включає вимоги до теоретичної та практичної підготовки вчителя іноземної мови.

На сучасному етапі розвитку науки та інформаційних технологій методична підготовка майбутнього вчителя-філолога обов'язково передбачає серйозну медіаосвітню підготовку – вміння застосовувати комп'ютерні технології в професійній навчальній діяльності. Сьогодні вже зроблено перші кроки до розробки спецкурсів з метою підготовки студентів до ефективного використання прийомів комп'ютеризованого навчання в школі, створено лабораторії впровадження комп'ютерних технологій у практику викладання іноземних мов у вищій школі.

Мета нашого дослідження полягає у вивченні процесу формування в студентів-філологів під час практичних і лабораторних занять конструктивно-планувальних умінь застосування інформаційних технологій, необхідних для ефективної та творчої роботи в галузі навчання іноземних мов.

Проблема використання інформаційних технологій у навчанні іноземних мов на різних етапах (ЗОШ, ВНЗ) знаходиться в центрі уваги багатьох учених (Є.С. Полат, Р.К. Потапова, П.І. Сердюков, Л.І. Скалій та ін.). Але, як правило, ресурси комп'ютерних програм та Інтернет досліджуються лише для їх застосування в процесі формування комунікативної компетенції учнів або студентів, які вивчають іноземні мови. Проте існують готові мультимедійні продукти, що їх доцільно було б використати в системі методичної підготовки майбутнього вчителя англійської мови.

Сучасний освітній процес як в Україні, так і у світі в цілому характеризується досить широким спектром форм навчання, які відрізняються місцем проведення, характером дій учнів та вчителя, кількістю учасників, періодичністю тощо. Але основною організаційною формою навчально-виховного процесу в школі був і залишається урок.

Зрозуміло, що проведення якісного, ефективного уроку є головним завданням педагога, основною складовою його діяльності. Який же урок можна вважати якісним та ефективним? Критерії та вимоги до сучасного уроку іноземної мови численні: вони охоплюють загальнопедагогічні, дидактичні, психологічні, методичні, виховні та організаційні аспекти.

Підготовка вчителя до уроку відбувається у два етапи. Перший етап – загальна підготовка до викладання предмета – охоплює опрацювання науково-методичної літератури до відповідної теми. Другий етап – це безпосередня підготовка до проведення конкретного уроку або серії уроків у межах теми.

Якщо раніше на допомогу вчителю було розроблено і методичні рекомендації ("Книга для вчителя"), і укладено серію планів-конспектів уроків з англійської мови для кожного класу, враховуючи наявність підручників різних авторських колективів, то сучасний учитель іноземної мови має оволодіти технологією проектування навчального процесу в цілому та уроку як його складової, що "дасть можливість перейти від довірливих, хаотичних дій до послідовної, науково обґрунтованої, системної, логічно вмотивованої діяльності" [2: 106].

Під педагогічним проектуванням уроку розуміють розробку системи взаємодій учителя та учнів, яка дозволяє досягти певної чітко сформульованої мети навчально-виховного процесу. Проектна діяльність передбачає відбір для уроку такої інформації, яка є необхідною для вивчення даної теми, раціональною саме для цього заняття, саме для цих учнів. За даними В.С. Безрукової [3], педагогічне проектування займає майже 25% часу професійної діяльності вчителя. Педагогічне проектування уроку включає три послідовні етапи [2: 106]:

моделювання

створення проекту уроку

конструювання

На етапі моделювання вчитель створює умовну модель, концепцію уроку, визначаючи:

- місце уроку в межах навчального курсу або теми;
- тип і загальну форму проведення уроку;
- обладнання.

Другий етап – фіксування структури педагогічного процесу відповідно до визначеної мети. Для уроків іноземної мови практична мета підпорядковує собі виховну, розвивальну та освітню. Сьогодні, визнавши головним суб'єктом навчального процесу самого учня, і мету навчання також необхідно ставити у відповідності з його інтересами, потребами й мотивами.

Останній етап – конструювання – полягає у створенні так званого "конструктору" уроку і може мати вигляд плану, конспекту, схеми, сценарію тощо.

Корисним і зручним інструментом у проектуванні уроків англійської мови є програми "PowerPoint", "Microworlds 2.0", "Microworlds EX", "Kidspiration", "Inspiration" та ін. Досвід викладання дисципліни "Шкільний курс англійської мови" підтверджує доцільність використання вище згаданих комп'ютерних оболонок на практичних і лабораторних заняттях з методики: студенти-філологи вчаться планувати власні уроки та створювати мультимедійну підтримку для них.

Працюючи з комп'ютерними програмами важливо пам'ятати, що кожна програма розрахована на певного користувача. Так, наприклад, "Kidspiration" призначена для роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку. Ресурси "Kidspiration" дозволяють на практиці здійснити візуальне навчання англійської мови: графічні органайзери, текстовий та аудіоматеріал у яскравій і доступній формі презентують ідеї та інформацію, розширюють словник учнів, стимулюють їх до вивчення граматики, розвивають мовленнєві вміння, вміння читання та аудіювання, створюють умови для творчої роботи.

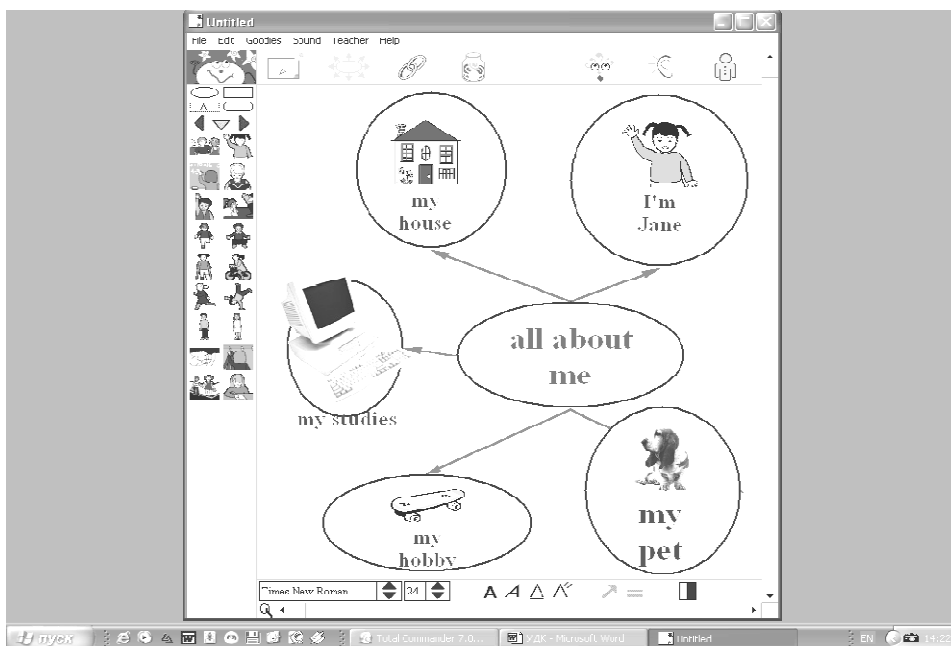

Рис. 1. Фрагмент роботи з програмою "Kidspiration"

Програма "Kidspiration" має матеріали для вивчення практично всіх тем, передбачених програмою: алфавіт в ігровій формі, лічба, колір і форми, назви рослин і тварин, житло тощо.

Учні отримують можливість ознайомитись із зображенням на моніторі, прослухати коментар англійською мовою, тренувати власну вимову за диктором, змінити картинку, додавши інформацію про себе, записати власну історію. "Kidspiration", окрім англійської мови, навчає учнів таких логічних операцій, як аналізувати, групувати, класифікувати, порівнювати, встановлювати зв'язки між об'єктами. З "Kidspiration" учні розвивають вміння писемного мовлення:

1. У режимі "Picture View" (рис. 1) проводиться "мозковий штурм" для генерації ідей щодо обраної теми спілкування.

2. Учні додають деталі до оригіналу або створюють презентацію власних ідей за допомогою графічних примітивів.

3. Програма "Kidspiration" автоматично переносить інформацію в режим "Writing View", і учні отримують план письмової роботи, яка може виконуватися як у класі, так і вдома.

Програма "Kidspiration" має матеріали для вивчення практично всіх тем, передбачених програмою: алфавіт в ігровій формі, лічба, колір і форми, назви рослин і тварин, житло тощо. З програмою "Kidspiration" учитель англійської мови зможе навчити учнів аналізувати літературні твори різної складності (казки, легенди, оповідання тощо): "Kidspiration" миттєво переключає учнів від тексту до яскравих образів, що необхідно в даному віці, а розроблені вчителем діаграми або схеми допомагають розвивати вміння аргументувати, висловлювати власне ставлення, розуміти основні елементи змісту та вчинки персонажів. Водночас виконання навчальних завдань та різні форми роботи з інформацією стимулюють учнів постійно вдосконалювати лексико-граматичні навички, комунікативні вміння.

Програма "Inspiration" – логічне продовження "Kidspiration". Її ресурси спрямовані на розвиток навчальних стратегій учнів основної та старшої школи. "Inspiration" передбачає написання творчих проєктів, розвиток мислення, уяви учнів, умінь організованого письма і говоріння англійською мовою, наприклад:

- *аналіз складних тем:* за допомогою графічних органайзерів вчитель створює модель, за якою учні навчаються аналізувати, класифікувати та оцінювати інформацію (рис. 2);

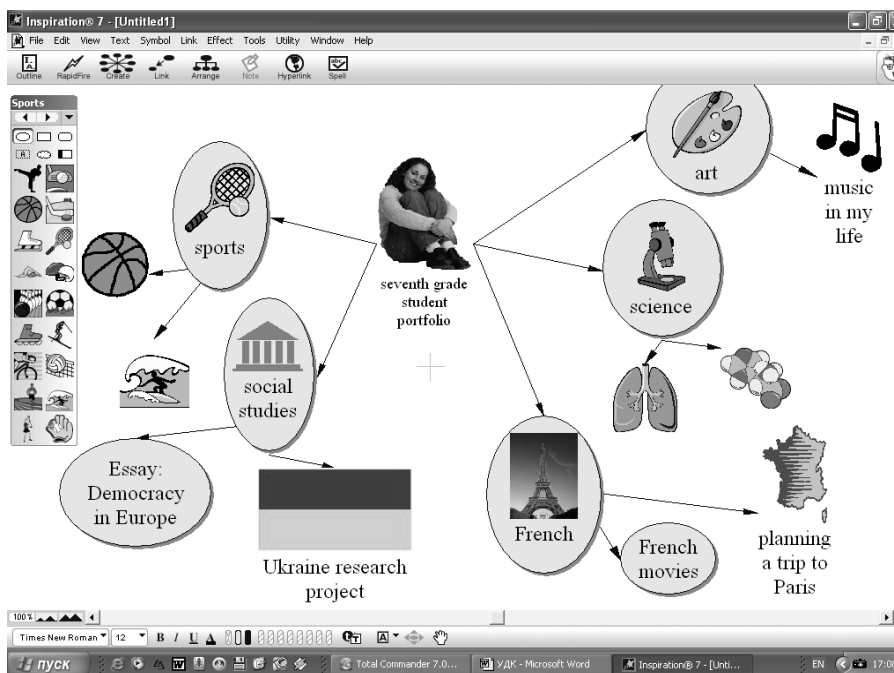

Рис. 2. Фрагмент роботи з програмою "Inspiration"

- *формування навичок планування:* вчитель готує варіант дослідницького проєкту або пропонує план експериментальної роботи – учні обговорюють пропозиції та вносять необхідні корективи – клас розбивається на групи для виконання завдань – кожна група складає план роботи, обговорює його виконання та способи презентації результатів роботи (під час роботи над проєктом учні вчаться використовувати ресурси "Inspiration": від графіки до створення гіперпосилань).

Як учитель, так і учні можуть скористатися готовими шаблонами для збору інформації або дослідження. Шаблони (близько 60) охоплюють наступні розділи: мова та література, суспільство, наука, експериментальний дизайн.

Використання технічних можливостей програми "Inspiration" дозволяє підготувати детальний план-конспект до будь-якого уроку англійської мови, що особливо важливо для студента-практиканта і вчителя-початківця. Гіперпосилання такого плану-конспекту можуть включати як правила, граматико-лексичні коментарі, методичні рекомендації, зразки виконання завдань, так і джерела

додаткової інформації з теми, що вивчається. Нераціональна витрата часу на уроці найчастіше є результатом того, що без попередньої підготовки вчитель неспроможний чітко сформулювати запитання або завдання, просто і доступно пояснити матеріал. План-конспект уроку з програмою "Inspiration" дає можливість описати навчальну діяльність повним текстом, створити наочність і забезпечити "доступність, стислість, точність і ясність мовлення вчителя на уроці" [4]. Слід також пам'ятати, що обов'язковим моментом роботи над проектом уроку є його доопрацювання після проведення заняття: внесення певних коректив, виправлення методичних помилок, усунення проблемних ситуацій тощо.

Отже, проектування уроку є однією з найважливіших функцій учителя і повинно займати значну частину в методичній підготовці майбутнього фахівця. Допмагаючи зробити роботу спланованою та систематичною, проектування в цілому сприяє постійному самоаналізу вчителя, його творчому й професійному зростанню, передумовою якого на сучасному етапі є раціональне застосування комп'ютерних технологій. Разом із студентами-практикантами ми плануємо створити банк власних розробок уроків англійської мови на базі програм "Kidspiration" та "Inspiration", що сприятиме вдосконаленню професійної підготовки майбутніх вчителів-філологів і залученню їх до наукового та творчого пошуку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Цільова комплексна програма "Вчитель" // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – К.: Педагогічна преса, 1997. – № 24. – С.11-25.
2. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / Упорядники: Андреева В.М., Григораш В.В. – Х.: Вид. група "Основа", 2006. – 352 с.
3. Безрукова В.С. Все о современном уроке в школе: проблемы и решения. – М.: Сентябрь, 2004. – 127 с.
4. Колкер Я.М., Устинова Е.С., Енакиева Т.М. Практическая методика обучения иностранным языкам. – М.: Изд. центр "Аркадия", 2000. – 264 с.

Матеріал надійшов до редакції 11.01. 2008 р.

Яровая Е.Б. Мультимедийные средства обучения в системе методической подготовки учителей английского языка.

В статье проанализированы основные этапы процесса формирования конструктивно-планировочных умений студентов-филологов во время практических и лабораторных занятий и возможность использования в этом процессе информационных технологий. Рассмотрены возможности программ "Kidspiration" и "Inspiration" для планирования уроков английского языка, организации учебного материала и развития творческих способностей учащихся.

Yarova O.B. Multimedia Means of Instruction in the System of English Language Teachers Methodological Training.

The article analyses the basic stages of constructive-planning skills development of students-linguists in practical classes and the possibility of using in this process informational technologies. The article deals with the resources of "Kidspiration" and "Inspiration" that can be used in class planning, in enabling students to express themselves visually and critical thinking skills development.